

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 stycznia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział I w Ł. wstrzymał I. R. wypłatę renty z tytułu niezdolności do pracy od najbliższego terminu płatności świadczenia, tj. 1 lutego 2016 r.. W uzasadnieniu wskazano, iż wnioskodawczyni nie stawiała się na wyznaczony termin badania bez uzasadnionych przyczyn, mimo wezwania organu rentowego.

/decyzja – k. 85 plik II akt ZUS/

Odwołanie od w/w decyzji złożył pełnomocnik I. R. w dniu 10 marca 2016 r., wnosząc o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

/odwołanie – k. 2-3/

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie, podtrzymując w całości dotychczasowe stanowisko w sprawie.

/odpowiedź na odwołanie – k. 17/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

I. R. urodziła się dniu (...) Obecnie nie pracuje.

/bezsporne /

Wnioskodawczyni miała przyznaną okresową rentę z tytułu niezdolności w okresie od dnia 6 października 1997 r. do dnia 31 października 2016 r. /bezsporne/

Wnioskodawczyni został wyznaczony termin obserwacji szpitalnej na dzień 26 października 2015 r. Wnioskodawczyni nie stawiała się w ww. terminie.

/pismo k.59 plik II akt ZUS, notatka służbowa k. 64 plik II akt ZUS/

Pismem z dnia 2 listopada 2015 r. ponownie skierowano I. R. na obserwację szpitalną, na którą wnioskodawczyni winna się zgłosić dnia 7 grudnia 2015 r. Wnioskodawczyni nie stawiała się w ww. terminie.

/pismo k.69 plik II akt ZUS/

W dniu 3 grudnia 2015 r. pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł o zmianę wyznaczonego terminu obserwacji szpitalnej ze względu na zły stan zdrowia wnioskodawczyni.

/wniosek k.127 dokumentacji medycznej/

Wnioskodawczyni nie stawiała się w ww. terminie na obserwację szpitalną.

/notatka służbowa k. 78 plik II akt ZUS/

Decyzją z dnia 26 stycznia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział I w Ł. wstrzymał I. R. wypłatę renty z tytułu niezdolności do pracy od najbliższego terminu płatności świadczenia, tj. 1 lutego 2016 r. W uzasadnieniu wskazano, iż wnioskodawczyni nie stawiała się na wyznaczony termin badania bez uzasadnionych przyczyn, mimo wezwania organu rentowego.

/decyzja – k. 85 plik II akt ZUS/

U wnioskodawczyni rozpoznano stan po zapaleniach opon mózgowo-rdzeniowych oraz zabiegu neurochirurgicznym, polegającym na plastyce przedniego dołu czaszki z powodu płynotoku. Padaczkę z napadami czynnościowymi. Stwierdzono częściową niezdolność do pracy z przyczyn neurologicznych. Wnioskodawczyni od 6 października 1997 r. do 31 października 2016 r. ma przyznane świadczenie rentowe z powodu całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji. Zawsze przyczyną orzekania całkowitej niezdolności do pracy były zaburzenia psychiatryczne. Padaczka z napadami częściowymi i napadami psychogennymi, które występują od 1990 roku od czasu przebytej operacji neurochirurgicznej plastyki przedniego dołu czaszki z powodu płynotoku była zawsze orzekana jako choroba współlistniejąca. Naruszenie sprawności organizmu z przyczyn neurologicznych (bez większych deficytów w badaniu neurologicznym) nie powodowało, nie powoduje całkowitej niezdolności do pracy. Wnioskodawczyni nie zgłosiła się na diagnostykę szpitalną z powodu lęku przed szpitalem, grypy oraz urlopu. Uznaje się I. R. za częściowo niezdolną do pracy do października 2016 roku.

/opinia lekarza biegłego sądowego neurologa J. B. k. 46 – 49/

U ubezpieczonej rozpoznano organiczne zaburzenia lękowe i zachowania. Wnioskodawczyni ma 45 lat, wykształcenie zawodowe, nie pracuje. W wywiadzie kilkakrotne zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych i trepanacje czaszki, padaczka. Od dzieciństwa leczona psychiatrycznie. Obecnie w obniżonym nastroju, okresowo popłakująca, stabilna emocjonalnie, demonstruje zaburzenia orientacji allopsychicznej, zgłasza liczne dolegliwości, osłabienie, bóle głowy. Badanie psychologiczne Psychologa Konsultanta ZUS już w 2011 r. określiło stopień uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego na znaczny, co łącznie z wynikiem TK głowy i uszkodzeniem okolicy czołowej daje poparcie na uszkodzenie ośrodkowego układu o obrazie zespołu czołowego (organicznych zaburzeń zachowania) powodującym nadal całkowitą niezdolność do pracy. Z punktu widzenia psychiatrycznego uznaje się wnioskodawczynię za całkowicie, okresowo niezdolną do pracy do września 2019 r.

/opinia lekarza biegłego sądowego psychiatry K. K. – k. 50 – 51/

Sąd Okręgowy dokonał powyższych ustaleń w oparciu o załączone akta organu rentowego, dokumenty oraz opinie biegłych neurologa i psychiatry.

W ocenie Sądu opinie biegłych są w pełni wiarygodne. Zostały bowiem sporządzone przez biegłych o specjalnościach właściwych z punktu widzenia schorzeń wnioskodawczyni w oparciu o analizę przedłożonej dokumentacji lekarskiej oraz wyniki przeprowadzonych badań własnych wnioskodawczyni. Biegli rozpoznali u ubezpieczonej m.in.: organiczne zaburzenia lękowe i zachowania, stan po zapaleniach opon mózgowo-rdzeniowych, a także padaczkę z napadami czynnościowymi.

W ocenie Sądu brak jest podstaw by kwestionować opinie biegłych, gdyż są one rzetelne, a wynikające z nich wnioski logiczne i prawidłowo uzasadnione. Opinie nie zawierają braków i wyjaśniają wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

W ocenie Sądu Okręgowego, opinie biegłych w sposób wystarczający obrazują stan zdrowia wnioskodawczyni. Opinie są jasne, a wnioski końcowe wynikają w sposób logiczny z ich treści. Ponadto wszelkie niejasności jakie mogłyby powstać w ocenie Sądu zostały wyjaśnione przez biegłych w sposób nie budzący wątpliwości interpretacyjnych. W ocenie Sądu brak jest podstaw do powoływania kolejnych biegłych sądowych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U z 2015 r., poz. 748 ze zm.) renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

1. jest niezdolny do pracy;

2. ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;

3. niezdolność do pracy powstała w wymienionych okresach składkowych lub nieskładkowych albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

W myśl art. 57 ust. 2 warunku, o którym mowa w przepisie ust. 1 pkt 3 art. 57, nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

W myśl art. 12 ustawy niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu, przy czym całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, natomiast częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne /art. 13 ust. 1/.

Warunki wskazane w art. 57 w/w ustawy muszą być spełnione łącznie by istniały podstawy do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Zgodnie z treścią art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, a częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Zgodnie z przepisem art. 477¹⁴ §4 K.p.c. w sprawach o świadczenie z ubezpieczeń społecznych, do którego prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji, a podstawę do wydania decyzji stanowi orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub orzecznika komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i odwołanie od decyzji opiera się wyłącznie na zarzutach dotyczących tego orzeczenia, stąd nie orzeka co do istoty sprawy na podstawie nowych okoliczności dotyczących stwierdzenia niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji. W tym przypadku Sąd uchyla decyzję, przekazuje sprawę do rozpoznania organowi rentowemu i umarza postępowanie.

Postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ma charakter kontrolny co do prawidłowości decyzji organu rentowego i jako takie nie może prowadzić do zastępowania tego organu w wydawaniu decyzji ustalających świadczenie z ubezpieczeń społecznych. Oczywiście jest, że badanie legalności decyzji możliwe jest tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili jej wydawania, a postępowanie dowodowe przed sądem jest postępowaniem sprawdzającym ustalenia organu rentowego, w tym w zakresie merytorycznej trafności orzeczenia o zdolności ubezpieczonego do pracy lub jej braku.

W sprawach o rentę z tytułu niezdolności do pracy postępowanie dowodowe odbywa się, z uwagi na wymóg posiadania specjalistycznej wiedzy, z udziałem biegłych sądowych z zakresu medycyny, którzy z medycznego punktu widzenia oceniają istnienie przesłanki niezdolności do pracy w okresie poprzedzającym wydanie decyzji organu rentowego, co do tego prawa. Wnioski opinii biegłych nie mogą, więc polegać na formułowaniu hipotez w zakresie oceny stanu zdrowia, jak również biegli nie mogą zastępować lekarzy orzeczników ZUS. Dowód z opinii biegłych może być przeprowadzony jedynie na okoliczności istotne dla rozpoznania sprawy, czyli na okoliczność istnienia niezdolności do pracy w okresie bezpośrednio poprzedzającym wydanie zaskarżonej decyzji, konkretnie od złożenia wniosku o rentę do daty wydania decyzji rozstrzygającej o prawie do renty.

Należy zauważyć, że z utrwalonego orzecznictwa wynika, że nowa okoliczność w rozumieniu art. 477¹⁴ §4 k.p.c. to tego rodzaju zdarzenia prawne, które choć powstałe po wniesieniu odwołania, mają znaczenie dla oceny stanu zdrowia do dnia decyzji, ale już nie na przyszłość. Jako przykłady wskazuje się schorzenia istniejące przed wydaniem decyzji, lecz wykazane przez ubezpieczonego dopiero po wniesieniu odwołania do sądu albo ujawnione na podstawie badań lekarskich w trakcie postępowania sądowego i których nie oceniał ani lekarz orzecznik, ani komisja lekarska organu rentowego. W sytuacji ujawnienia tych zdarzeń w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, na podstawie wskazanego przepisu, sprawa powinna być przekazana do ponownego postępowania przed organem rentowym po to zasadniczo, aby organy orzecznicze Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, niejako w pierwszej instancji mogły dokonać ponownej oceny stanu zdrowia z uwzględnieniem tych zdarzeń.

Należy przy tym podkreślić, że z projektu ustawy nowelizacyjnej wprowadzającej art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. wynika, że przepis ten miał być jednym z instrumentów obniżenia kosztów postępowań sądowych (opinii biegłych sądowych), pokrywanych ze środków budżetu państwa. Wskazywano, że ocena "nowych okoliczności" przez organy orzecznicze Zakładu Ubezpieczeń Społecznych może doprowadzić do zmiany pierwotnego stanowiska organu rentowego i zakończenia sporu - bez potrzeby jego rozstrzygnięcia przed sądem i ponoszenia kosztów opinii biegłych (patrz: Wyrok Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2012 r. II UK 79/11, LEX nr 1130387, wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r., I UK 152/04, OSNP 2005 nr 17, poz. 273, wyroki Sądu Najwyższego z 5 kwietnia 2007 r., I UK 316/06, Monitor Prawa Pracy 2007 nr 11, s. 600 i z 16 maja 2008 r., I UK 385/07 OSNP 2009 nr 17-18, poz. 240).

W niniejszej sprawie Sąd zastosował art. 477¹⁴ §4 k.p.c. przyjmując, że zaistniała nowa okoliczność w rozumieniu tego przepisu, albowiem w toku postępowania odwoławczego okazało się, że stan zdrowia przede wszystkim psychicznego ubezpieczonej pogorszył się. Biegły psychiatra wskazał, że wnioskodawczyni jest całkowicie, okresowo niezdolna do pracy do października 2019 r. ze względu na jej stan zdrowia, podkreślił także, iż już w 2011 psycholog konsultant ZUS określił stopień uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego na znaczny. To właśnie opinia biegłego z zakresu psychiatrii przeważała decyzję Sądu, gdyż z punktu widzenia schorzeń wnioskodawczyni jest najbardziej istotna.

Skoro stan zdrowia wnioskodawczyni pogorszył się, a także pod wpływem opinii biegłych, neurologa który uznał ją za osobę częściowo niezdolną do pracy do października 2016 r. oraz psychiatry, który uznał całkowitą, okresową niezdolność do pracy wnioskodawczyni do października 2019 r. należy uznać to jako okoliczność kwalifikująca sprawę do ponownego rozpoznania przez organ rentowy. W rozpoznawanej sprawie Sąd dysponował jednoznacznymi opiniami biegłych, którzy wypowiedzieli się co do schorzeń dotychczas rozpoznanych również przez organ rentowy. Opinia biegłej psychiatry wskazująca na całkowitą niezdolność do pracy do października 2019 I. R. także miała znaczący wpływ na decyzję Sądu ze względu na długi okres jaki określiła biegła orzekając o niezdolności do pracy wnioskodawczyni. Natomiast ujawnienie w toku postępowania odwoławczego pogorszenia stanu psychicznego ubezpieczonej stanowi podstawę materialno - prawną by uznać istnienie nowej okoliczności w rozumieniu art. 477¹⁴ §4 k.p.c. W ocenie Sądu stanowi to podstawę do uchylecia zaskarżonej decyzji, przekazania sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu i umorzenia postępowania na podstawie art. 477¹⁴ §4 k.p.c. Jak bowiem trafnie wskazał Sąd Najwyższy nowymi okolicznościami w rozumieniu powyższego przepisu, są schorzenia występujące u strony skarżącej przed wydaniem decyzji, przy czym ich wykazanie nastąpiło dopiero po wniesieniu odwołania do sądu lub ich ujawnienie w wyniku badań lekarskich przeprowadzonych w trakcie postępowania sądowego, pod warunkiem, że mają one znaczenie dla oceny stanu jego zdrowia, do dnia wydania przez organ rentowy decyzji (vide: wyrok SN z 12 stycznia 2012r, sygn. II UK 79/11 oraz uzasadnienie wyroku SN z 16 maja 2008r. sygn. UK 385/07).

Konkludując, ujawnienie pogorszenia się stanu zdrowia oraz orzeczenie znacznie dłuższej niezdolności do pracy niż pierwotnie określił ZUS (do października 2016 r.) u wnioskodawczyni stanowi w ocenie Sądu Okręgowego nową okoliczność w rozumieniu art. 477¹⁴ §4 k.p.c. i kwalifikuje sprawę do umorzenia, sporną zaś decyzję do uchylecia celem ponownego rozpoznania.

Zarządzenie: odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawczyni wraz z pouczeniem.

A.L.